

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В МУНІЦИПАЛІТЕТАХ

Вступ. Підвищення вартості енергетичних ресурсів, адаптація законодавства до стандартів сталих технологій Європейського союзу, забезпечення екологічної стійкості, незалежність в енергетичних питаннях при наявності геополітичної нестійкості та складних економічних умов, зростання соціальної відповідальності та бажання підприємств та організацій досягти сталого розвитку, мотивують до активного впровадження систем енергетичного менеджменту в Україні.

Мета та завдання полягає в розкритті впливу муніципалітетів на формування загальнодержавної стратегії розвитку системи енергетичного менеджменту.

Основні результати дослідження. Енергетичний менеджмент - це процес управління енергетичними ресурсами, що включає в себе планування, координацію, контроль та моніторинг споживання енергії з метою забезпечення ефективного використання ресурсів та оптимізації витрат на енергію [1].

В Україні сфера енергетичного менеджменту регулюється законодавчо:

1. Закон України «Про енергетичну ефективність» від 21.10.2022 № 1818-ІХ, який визначає правові, економічні та організаційні засади відносин, що виникають у сфері забезпечення енергетичної ефективності під час виробництва, транспортування, передачі, розподілу, постачання та споживання енергії [2].

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про впровадження систем енергетичного менеджменту» від 23.12.2021 (редакція від 18.02.2023), яка визначає механізми та принципи впровадження систем енергетичного менеджменту та встановлює вимоги до організаційної структури [3].

Значним досягненням можна вважати затвердження «Методики визначення базового річного рівня споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг» (наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 06.07.2023 № 578).

Але на громадському обговоренні «зависли» не менш важливі документи: проект постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання функціонування систем енергетичного менеджменту» та проект наказу «Про затвердження складу, змісту, порядку розроблення та оновлення місцевих енергетичних планів».

Починаючи з 2022 року, в Україні відбувається широкомасштабне використання систем енергоменеджменту в установах державної влади та військових адміністраціях, а також в підпорядкованих їм підприємствах, установах та організаціях відповідно до вимог Закону України "Про енергетичну ефективність". У 2022 році загальна кількість органів влади, які розпочали впровадження енергоменеджменту, зросла майже в полтора рази, з 45 (станом на кінець 1-го півріччя 2021 року) до 76 (станом на кінець 2022 року)[4].

Незважаючи на труднощі, пов'язані з введенням режиму воєнного стану, органи місцевого самоврядування активно долучаються до ініціативи з впровадження системи енергетичного управління в муніципалітетах. Важливо відзначити, що законодавство лише надає рекомендації в цьому питанні. Однак на практиці видно, що успішність впровадження таких систем переважно залежить від політичної волі місцевої влади. Зазвичай в муніципалітетах передбачається посада енергоменеджера у складі конкретного департаменту, який відповідає за економіку чи комунальне господарство. Важливо враховувати, що енергоменеджер обмежений адміністративним контролем над керівниками інших департаментів, від яких залежать основні споживачі енергоресурсів у місті, такі як комунальні підприємства, навчальні заклади та медичні установи. Наразі все частіше обговорюється ідея підпорядкування енергоменеджера безпосередньо міському голові (у невеликих містах) або профільному заступнику (у середніх і великих містах).

В Україні муніципальні енергоменеджери вже досягли значущих результатів, включаючи:

- проведення енергомоніторингу в комунальних установах;
- координацію, підтримку та виконання енергосервісних контрактів для опалювальних систем

бюджетних установ та міського освітлення;

- пошук грантових можливостей та встановлення взаємовідносин з інвесторами.

Важливо відзначити, що розвиток систем енергетичного управління в Україні також підтримується рядом організацій із західної Європи, які ставлять перед собою завдання зменшення викидів парникових газів та пристосування до змін клімату.

Висновки. Основні виклики, що виникають при впровадженні систем енергетичного менеджменту в муніципалітетах, охоплюють наступне:

1. Низький рівень кваліфікації персоналу: Успішне впровадження енергетичного менеджменту потребує наявності кваліфікованих фахівців, які вміють проводити енергомоніторинг та розробляти стратегії енергоефективності.

2. Фінансові виклики: Витрати на впровадження енергетичного менеджменту є значущими, однак муніципалітети мають обмежені бюджетні ресурси для таких ініціатив.

3. Невизначеність відповідальності: Не у всіх муніципалітетах чітко визначено ролі та відповідальність за впровадження енергетичного менеджменту. Це призводить до відсутності конкретного контролю та відповідальності за результати та виконання завдань.

4. Системні проблеми: Відсутність відповідних нормативно-правових актів, застарілі інфраструктури, відсутність відповідних технологій та стандартів ускладнюють впровадження систем енергетичного менеджменту.

5. Відсутність підтримки громадськості: Без активної участі та розуміння ролі місцевої громадськості, впровадження енергетичного менеджменту може стикатися з труднощами. Громадськість може не розуміти важливості внесення змін в енергосистему та її позитивного впливу на загальний добробут.

Список використаних джерел:

1. "ChatGPT by OpenAI" [Online chatbot]. Available: <https://chat.openai.com/chat>

2. Закон України «Про енергетичну ефективність» від 21.10.2022 № 1818-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Про впровадження систем енергетичного менеджменту» від 23.12.2021, Офіційний вісник України, № 103, стор. 12-15.

4. Кабінет Міністрів України. (2022, 21 квітня). Держенергоефективності: все більше органів влади в Україні впроваджується систему енергетичного менеджменту [Прес-реліз]. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhenerhoefektyvnosti-vse-bilshe-orhaniv-vlady-v-ukraini-vprovadzhuut-systemu-enerhetychnoho-menedzhmentu>

References:

1. OpenAI. "ChatGPT by OpenAI" [Online chatbot]. Available: <https://chat.openai.com/chat>

2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). "Law of Ukraine on Energy Efficiency" dated 21.10.2022, No. 1818-IX. [Online]. Available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20>

3. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021). "Resolution on the Implementation of Energy Management Systems" dated 23.12.2021, Official Gazette of Ukraine, No. 103, pp. 12-15.

4. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022, April 21). "State Energy Efficiency: More Government Bodies in Ukraine Implementing Energy Management System" [Press Release]. Official website of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Available: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhenerhoefektyvnosti-vse-bilshe-orhaniv-vlady-v-ukraini-vprovadzhuut-systemu-enerhetychnoho-menedzhmentu>